

Dünya üzerinde 19 dile çevrilen *Çıtır Çıtır Felsefe* serisinin Türkiye'de 20'nci kitabı yayımlandı. Dizi çocuklar arasında büyük ilgi topluyor. Serinin yazarı Brigitte Labbé İstanbul'daydı. Yazar sohbetimizde "Çocukların gözlerinde bu kitaplardan edindikleri deneyimi görüyorum ve çok mutlu oluyorum" dedi.

ASLI GÖR

YILLARDIR hayatımızda yer eden, artık neredeyse klasik haline gelen bir seri *Çıtır Çıtır Felsefe*... Adalet ve haksızlık, söz ve sessizlik, savaş ve barış, iyi ve kötü gibi yaklaşık 40 kavramın anlatıldığı seride çocukların daha özgür bireyler olarak yetişmesi amaçlanıyor. Tüm dünyada 19 dile çevrilen, Türkiye'de ise *Günışığı Kitaplığı* tarafından yayımlanan serinin yazarı ise Brigitte Labbé. Uzun süre iletişim sektöründe çalıştıktan sonra Paris Sorbonne Üniversitesi'nde felsefe eğitimi gören, karışık felsefi kavramları çocuklara aktarabilmek için *Çıtır Çıtır Felsefe* serisini kaleme alan Labbé geçen ay kitap fuarı için İstanbul'daydı. Labbé ile serinin detaylarını ve çocuklar için felsefeyi konuştuk...

» Çıtır Çıtır Felsefe serisinde 20'nci kitap yayımlandı. Türkiye'deki bu ilgiden memnun musunuz?

Aslında birinci kitabım yayımlandığında ne hissediyorsam yine o duyguları yaşıyorum. Türkiye'deki çocuklarla felsefeyi buluşturma cesareti gösteren bir yayıneviyle, *Günışığı Kitaplığı* ile çalışmak benim için çok önemli. Çok büyük bir saygı duyuyorum bu yüzden. İstanbul'da okullara, kitap fuarına gidiyorum. Çocukların gözlerinde bu kitaplardan edindikleri deneyimi sorgulama zevkini görüyorum ve çok mutlu oluyorum.

» Çocuklardan nasıl tepkiler alıyorsunuz peki?

Aslında çok değişken. Öncelikle benim en büyük çekincem özellikle 'çocuklardan' diye bahsetmek. Çünkü her çocuk kendi başına birer bireydir. O yüzden tek bir topluluktan bahsederek gibi çocukların tepkisinden bahsedemem. Ama Ayşe'nin, Cem'in, Mehmet'in reaksiyonundan

Çocuklar tıpkı müzik ve sanat gibi evrensel

bahsedebilirim. Etkinliklerde gördüğüm şey ise çocukların kitapları okuduktan sonra büyük bir söz alma ve konuşma özgürlüğü duymaları...

» Çocuklar için yazmanın sizin için avantajı ne?

Kendim için en önemli kazanım hem yazmak hem karşılaşmak. Bu benim için büyük bir alçak gönüllük ve öze dönüş eğitimi. Alçak gönüllük çünkü kendinizi bilgin göstermek, kimsenin anlamadığı cümleler kurmak gibi davranışlara giremezsiniz. Onlara söylediklerinizi gerçekten içten gelecek mi yoksa onları kandırarak mı söylediğinizi anlayacak kapasitedeler.

Güzellik ve çirkinlik zor

» Her kitapta farklı bir kavram işliyorsunuz. Neye göre seçim yapıyorsunuz?

Aslında seçtiğim tüm konular felsefe alanına giren başlıklar. Burada benim eklediğim bir tema yok. Her biri pek çok filozof tarafından oluşturulmuş estetik felsefesi, siyasal felsefe, ahlak felsefesi gibi temalar. Tüm temaları çocuklara uygun bir dille aktarma-

ya çalışıyorum.

» Anlatmakta zorlandıklarınız oldu mu?

Güzellik ve çirkinlik anlatırken biraz zorlandım aslında. Çünkü estetik felsefesi kendi içinde çok karmaşık bir alan. Bir de çocukların hayatıyla da çok bağlantılı bir kavram değil. İş ve para da mesela yetişkin dünyasına çok bağlı bir konu. Onu işlerken de hemen yetişkinlerin dünyasıyla çocukların dünyası arasında köprü kurma işi çıktı karşıma. Bu da beni biraz zorladı.

» Özellikle üzerinde hassasiyetle durduğunuz bir konu var mı?

Aslında her konu çok hassasiyet gerektiriyor. Bu yüzden yazdığım metinlerde uyanık ve dikkatli davranmaya çalışıyorum. Ama din ve cinsiyet gibi konularda durum farklılaşıyor. Örneğin yaşam ve ölüm konusunda çocuklardan biri 'Ben ölümden sonra bir yaşam olduğunu biliyorum' derse orada onun bildiğini tartışmak değil de kullandığı fiilin üzerine gitmek gerek. Tartışarak biliyor mu yoksa inanıyor mu onun ayırt etmek lazım.

» Bu kavramlarla çocuklar ne zaman tanışmalı?

Bu biraz o kitapları kimle okuyacaklarına bağlı. Eğer biriyle okuyacaklarsa 6-7 yaşından itibaren tanışabilirler. 8-9 yaşında da kendileri okuyabilir.

Türk kahramanlar da var

» Kitaplarınızın bu kadar sevilmesinin nedeni ne sizce?

Bunu ancak bir örnekle açıklayabilirim. Fransa'da tüm dini konular ve söylemler sorgulanabilir. Ebeveynler sorular sorar. Cevaplar da o kadar hazır değil artık. İnsanlar bu hazır cevapları kabul etmiyor çünkü. Felsefe de bu sorgulama ortamına eşlik ediyor. Bir gurdan, liderden gelen fikir ve görüşlerin olduğu gibi kabul edilmemesi, insanların kendine has düşüncelerini oluştur-

manın da zamanının geldiğini gösteriyor. Artık bu öncelik kazandı. Dünyada her yerde gördüğümüz bu akıma kitaplar eşlik ediyor. O yüzden de kitapların çok seviliyor.

» Çocuklar arasında farklı tepkiler aldığınız oluyor mu?

Pek fark yok. Çünkü zaten çocukla konuştuğunuz zaman evrensel olana ulaşmanız daha kolaydır. Çocuklar müzik, sanat gibidir yani...

» Kitaplarınızda Türk karakterler de var...

Tam tersi olması saçma olurdu. Çünkü burada kitaplarını okuyan çocuklar Türk. Dolayısıyla bu öykülerde kendisini kahramanların arasında görmek ister. Eğer görmezse kendi kültürünü bu felsefeden çok uzakta olduğunu düşünür.

Cocuklara kulak vermeli

» Felsefenin sıkıcı olduğu düşünülür. Amacınız çocuklara erken yaşta felsefeyi sevdirmek mi?

Aslında amacım hiçbir zaman o klişe durumu kırmak olmadı ama asıl istediğim şey sorgulamadan duyduğum hayranlığı çocuklara aktarabilmektir. Gerçekten de pek çok yetişkin için felsefe korkutucu bir şeydir. Cerek öğretmenler gerek kitaplar felsefe söz konusu olduğunda o kadar karmaşık bir dil kullanıyorlar ki bize aptal olduğumuzdan başka hiçbir şey hissettirmiyorlar. Dolayısıyla zor olan şey felsefe değil insanların felsefeden güç sahibi olmak için yararlanmaları... Felsefeyi, insanlara sorgulamak ve yaşamı anlamalarına destek olarak sunmak yerine, bir güç gösterisine çeviriyorlar. Asıl zor olan bu.

» Felsefeyle çocukları bir araya getirmek zor bir durum mu?

Bence bu zor değil ama incelikli bir iş. Burada çocuğun entelektüel ve psikolojik gelişimine dikkat etmeniz lazım. Çocuğu zihnine, entelektüel dünyasına onu bozarcasına giremezsiniz. Çocuk dünyasına bu şekilde adım atılmaz. Ama bunun dışında bir zorluk da yok. Çünkü çocuklar hangi toplumsal, kültürel, sosyal, entelektüel çevrede olurlarsa olsunlar filozof gibi düşünecek bir yaşta olurlar. Kendilerini oluşturma sürecini yaşadıkları için hiç bitmeyen bir sorgulama içindeler. Savaş, barış, yaşam gibi pek çok kavramı sorguluyorlar. Onları dinlersek o kıpır kıpır sorgulamayı da görürüz. Tek yapmamız gereken şey çocuklara kulak vermek.

» Felsefeyi sevmek için okumalara çocukken mi başlamalı?

Elbette çocuklukta sevmek lazım. Hele ki düşüncelerle oynamayı, onları biçimlendirmenin zevkini çocuklukta almışsak hiç kaybedilmez. Dolayısıyla çocuklukta başka bir tat alıp severek yola devam etmek daha güzel.

» Çıtır Çıtır Felsefe serisini okuyan çocukların seçimlerinde nasıl değişimler olur?

Umdüğüm şey okuduktan sonra çocukların eleştirel akıllarının gelişmesi. Eleştirel bir aklı hayata geçirmeleri ve onlara söylenen her şeyi çiğ çiğ, olduğu gibi yutmamayı öğrenmeleri... Her an uyanık bireyler olarak yetişmeleri. Bireyleri böyle yetiştirirsek onlar demokratik hayatı sağlar.

Cinsiyet ayrımını sevmiyorum

» Çocuklar söz konusu olunca cinsiyet ayrımı çok yapılıyor. Kitaplar bile kız, erkek kitabı diye ayrılabilir. Siz bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bundan bir ay önce Paris'te bir oyuncakçıya girdim. Panoda kızlar ve erkekler için ayrı kat yaptıklarını gördüm. Kız katına gittim. Pembe renkler, küçük ütüler, çamaşır makineleri, sac bakım esyaları gibi oyuncaklar vardı. Erkek katında ise koyu renkler, yapı malzemeleri, askerler, helikopterler gibi oyuncaklar vardı. Bu gerçekten çok üzücü. Bu durum herkesin bireysel özgürlüğünü kır-

sıyor. Dolayısıyla bu durumun kitaplarda da yapılması sevmediğim bir durum.

» Ebeveynler kitap seçimi konusunda ne yapmalı?

Cocukların ilk kitaplarını anne babalar alır. Çünkü çocuğa parayı verdiğinizde ya çizgi roman ya da şeker alır. Ama sonraki kitapları çocuklar talep eder. Yeterince ilgisini çektiyse zaten almak isterler. Ama çocuklar gerçekten çok güçlü. O yüzden ebeveynlerin bir kitap için onları zorlaması ters tepir. O yüzden bazen kitapları masaya bırakıp sonra onları gelip almasını beklemek daha iyi.